

Sao h n m i m y n m s ng bên nhau, ch a bao gi em làm cho anh bu n lòng, ch a bao gi em làm cho anh ph i n i gi n. Em có khi nào bu n gi n anh không?

1.

V t i không ph i là m t ng i đàn bà có nhan s c khuynh n c đ thành. B i t i, v n tài m o t m th ng và cũng không có nhi u may m n b t ng đ l t m t xanh nh ng cô có nhan s c chim sa cá l n. V l i t i cũng th ng nghe b t i tuyên truy n nh i nhét trong cái đ u t nh r ng, đ p đ n m y r i cũng tr thành méo mó x u xí, và v đ p là v ng i ta. V t i cũng không có tài ba xu t chúng, b i t i v n n s và có thành ki n v i nh ng ng i đàn bà tài gi i, vì h th ng kiêu ng o và hay thành đ c tài v tr . Đ c tài đ ng tr thì có th b n c ch y ra bi n ch t, ch đ c tài v tr thì không ch y đâu cho thoát c !V t i ch là m t ng i đàn bà trung bình trên t t c m i m t. V i m t vóc dáng t m th ng bên ngoài, không vêu vao x u xí khó nhìn. Bên trong n àng mang m t t m lòng hi n h u, bao dung, bi t hành x khôn ngoan khéo léo, đ đ em l i cho gia đình h nh phúc êm m lâu b n mà t i vô cùng bi t n m i khi nghĩ đ n. Trong nhi u năm chung s ng, ch a bao gi n àng n ng l i v i t i, ch a bao gi có c ch hay ngôn ng thi u l ch s , cũng ch a l n khóc lóc gi n h n đòi h i đ i u này đ i u kia, ho c đ t đ i u ki n làm khó, hay so đo chuy n nhà v i gia đình ng i khác. Ngoài tình c m th m thi t chia s c a v ch ng, n àng âu y m nh m t ng i tình, khoan dung r ng l ng nh m t ng i m và hi u bi t nh m t ng i trí k .

2.

Năm tôi hai m i tám tu i, m tôi nóng ru t thúc h i ép tôi l p gia đình. Bà đ a cái công th c c x a c a m y ông Tàu bày ra là "tam th p nhi l p". Tôi cũng ch a đ n ba m i, m tôi c gán đ i thêm cho hai tu i đ đ b ép u ng. Tu i đó, thích đ c quen nhi u b n gái, b n thì đ c, nh ng nghe đ n chuy n hôn nhân là xanh m t. Vì qua kinh nghi m b n bè, kinh nghi m giao ti p trong s , tôi th y đa s m y anh có v r i thì đ ng nh b khép ch t trong cái vòng "chuyên chính" c a bà v nhà! Cái vòng tuy l ng l o và êm ái, nh ng b ng s t, r t ch t và si t c ng. M t anh b n thân, lâu lâu gi n v , đ n nhà tôi l i, n m r ù ra trên gi ng nh đ ng m n rách r u r i nói v i tôi:

- Tao ch mong có đ c m t ngày an bình, sung s ng nh mà y, m t ngày thôi cũng đ .Nghe th thì không s sao đ c? Trong s tôi có m y anh b n b v ào rách m t và ph i l y c là dao c o râu c t. Ai cũng bi t chuy n gì đã x y ra, vì m t mà y các anh láng l y, tr n tru, có s i râu nào đâu mà ph i c o cho dao c t! M t ông l n tu i khác, v vào t n s xé áo và kêu b ng mà y tao, còn t cáo ông mang b ng k s gi bên Pháp v . Nhan nh n nh ng t m g ng gia đình u ám tr c m t nh v y, thì ch có ngu quá ho c li u m ng m i không s mà thôi.Tôi kh t l n mãi không đ c, ph i b n l n theo m , đi ra m t, và xem m t nhi u cô con gái các gia đình mà bà quen bi t. Tôi theo l i đ y c a m t anh quân s qu t mo, c mang b m t đ a ma đ n nhà ng i ta và ăn nói nhát g ng c c l c, thì không ai mu n g con gái cho, và các cô th y v y thì cũng n l nh mà đ t ra. Th mà cũng có nhi u nhà khen tôi hi n lành, mu n g con gái cho. Tôi tìm đ lý do nói riêng v i m đ chê bai t kh c. Cô thì chê m t dài, cô thì chê mũi l n, cô khác chê m t có đuôi, cô thì m m nh có râu. Toàn c nh ng lý do vu v . M tôi phi n mu n th dài, vì bi t con trai bà cũng ch ng có s nghi p gì sáng giá, ch ng có m t phong cách đ c bi t nào, mà đòi h i quá đáng chng?

3.

Không n đ m bu n, tôi đem Lam, ng i b n gái thân thi t nh t v gi i thi u v i m , bà vui v ch u ngay. Bà khen Lam láu l nh, b t thi p và xinh đ p.M tôi đ n thăm x giao nhà Lam hai l n đ dò xét gia th , và quy t li t ch ng đ i cu c hôn nhân, l y lý do là m Lam đ đ n và có cách c x thi u l đ v i ch ng. Tôi nói:

- Con c i Lam ch c i bà y đâu mà m s ?M tôi nh t quy t tin r ng, m h thì khó sinh đ c con c u. Vì cách đ i x c a cha m , nh h ng đ n tính tình con cái. Cha m đ đ n, con cái khó mà hi n lành đ c, vì ngày ngày h c cách ăn nói, cách đ i x , tiêm nhi m nh ng thói quen c a cha m , và đem ra x s v i đ i, mà không bi t đó là x u. Tôi c bào ch a cho Lam, nh ng m tôi đã nh t quy t, không lay chuy n đ c. Bà nói:

- M th ng con, m không mu n sau này con kh vì đ i s ng gia đình thi u h nh phúc. Vì không có gì kh b ng có v đ đ n, h n lác, có th làm ng i ch ng bu n phi n sinh ra r u chè, c b c, trai gái h h ng. M th ng con, lo cho t ng lai con nên m không ch u.Tôi đ nh nói v i m r ng, con trai c a m cũng ch ng hi n lành chi, mà chê thiên h . Nh ng s m bu n nên im l ng. M c a Lam bi t đ c ý ki n c a m tôi, n i t ái, nói nhi u l i tàn nh n, t n th ng đ n gia đình tôi, và tuyên b không bao gi g Lam cho tôi.Khi b tr c tr , ngăn c m thì tình yêu càng thêm tha thi t b c l a, và hai đ a tôi càng quy t v t qua hàng rào ngăn c n c a gia đình. Mu n s ng cho nhau, và s ng ch t vì tình yêu.M t l n chịu ý m , tôi mi n c ng đi

xem m t m t cô mà m tôi g i là gia đình phúc h u đàng hoàng. Tôi ch ng tha thi t gì, ch gi đ i ch s tôi thi u đ cho m kh i m t m t. L n đó Lam bi t đ c, nàng gi n đ s v tôi:
- Anh là m t th ng đ u cãng, x u xa đê ti n, m t k hèn nhất núp váy m , không dám làm gì c . Anh không x ng đãng v i tình yêu c a tôi. Tôi nghe mà bàng hoàng, nh b sét đãnh. Hai đ a gi n nhau. Tôi ch t nh t i i nh n xét c a m , và th y bà cũng có lý ph n nào. Nh ng tim tôi v n nát tan xót xa vì chuy n tình đ v . Ngay sau đó, Lam có ng i yêu m i là Tuân. Tuân cũng là trong đãm b n bè quen bi t lâu dài v i tôi, tính tình Tuân hi n lành, ch u đ ng, và Tuân đã b n b theo đui Lam t lâu. N a năm sau, tôi đi đ đãm c i Tuân, Lam v i trái tim v nát, nh ng cũng vui m ng vì Lam l y đ c ch ng hi n lành và đàng hoàng, có th b o đ m đ i s ng tinh th n v t ch t cho gia đình sau này. Tôi th t tình nghi r ng, tôi không b ng đ c Tuân v nhi u m t. Lam b tôi là ph i.

- 4.
- M tôi làm nh l y v cho bà, c khóc lóc thúc gi c mãi. Tôi tâm s v i m t ng i b n cũ. Anh c i và nói:
- Hay là c u th tìm hi u Mai, em gái tôi xem sao. Nó cũng s n có c m tình v i c u đó. Mai hi n lành l m. Đ c b n khuy n khích, tôi b t đ u tìm hi u Mai. Nàng không đ p, không x u, chăm ch , hi n lành. Tr c đây, đ n nhà b n ch i, tôi ch th y Mai th p thoáng đầu đó sau bàn h c, ho c l ng l ng rút lui sau khi cúi đ u chào l phép. Đ n Mai đi ch i, tôi không tìm hi u đ c chi nhi u v Mai, vì nàng quá th đ ng, khi nào cũng nh nhàng chịu chuy ng, ít đ a ý ki n riêng. Khi h i ý, nàng th ng b o:
 - Đ , anh cho em đi đâu cũng thích c , anh vui thì em cũng vui. Tôi đem nh n xét v cái hi n lành c a Mai nói v i m t ng i b n. Anh c i hô h và nói:
 - Tr i i, khi m i quen thì em nào mà không hi n lành nh thánh m u, đ u dàng nh tiên cô. Khi c i v thì cái đuôi dài thòng m i lòi ra, và đ nh ch ng tinh. Em nào cũng v y c . Tôi h i th ng anh c a Mai, anh tr i i:
 - Con nh hi n lành, bi t nh ng nh n và r t đ u dàng. C u có ph c l m m i g p nó. Không ph i vì nó là em gái mà tôi khen đâu. M tôi đ n thăm gia đình Mai nhi u l n, khen m c a Mai phúc h u, hi n lành, c x l ch s , ph i phép v i ch ng. Bà nghi r ng, nh t đ nh Mai cũng h c đ c n n p gia đình c a m , không nhi u thì ít. Bà thúc tôi làm đãm c i ngay. Tôi xin hoãn m t th i gian đ tìm hi u thêm, m không ch u và b o:
 - L y v thì l y li n tay, ch đ lâu ngày l m k dèm pha. Tôi nói r ng, n u nghe đ c l i dèm pha đung, thì cũng là đ u t t, mình kh i ph i xét đoán l m ng i. M tôi l i gi ng cho tôi r ng, chín m i ph n trăm cách c x c a con cái là do nh h ng sinh ho t t x u c a cha m . Cha m gieo vào đ u con cái th t t ng nào, thì nó s hành đ ng theo l i đó. Th ng m , tôi t m quên kinh nghi m ghê g m trong đ i s ng gia đình c a b n bè và đ ng s , li u thân l y v cho m vui lòng. Có m t ông b n b o r ng, l i thêm m t th ng đàn ông ngu mu i đi vào v t xe đ nghìn năm c a nhân l i.

5.

Tôi c i Mai, nàng nh cái bóng d u hi n bên tôi. Tôi th y mình tan loãng vào tình yêu êm đ m, và ch t nh n ra đ i s ng gia đình êm ái, tho i mái và h nh phúc h n nhi u l n đ i s ng đ c thân. Không th y gò bó tù túng trong dây ràng bu c c a gia đình nh nhi u ng i th ng b o. Mai lo l ng cho tôi nh ng th c n thi t l t v t trong cu c s ng bình th ng, b khuy t cho tôi nh ng thi u sót, d u dàng an i tôi nh ng khi lo bu n. Tôi nói v i v :

- Anh ngu quá, bi t l y v mà sung s ng h nh phúc nh th này, thì đâu đ đ c thân đ n g n ba m i tu i. U ng th t. Nh ng khi chúng tôi có ý ki n trái ng c, Mai d u dàng phân tích thi t h n cho tôi nghe, r i đ cho tôi quy t đ nh. Sau khi quy t đ nh xong, dù có trái ý nàng, Mai cũng vui v c g ng giúp tôi hoàn thành công vi c. Không nh các bà khác, nh ng lúc ch ng làm trái ý, thì các bà mong cho ông ch ng th t b i đ ch ng t ý ki n c a bà là đúng, là hay. Mai th ng nói:

- Thu n v thu n ch ng tát b đông cũng c n. N u ai cũng khăng khăng gi ý c a mình, thì ch ng làm nên đ c vi c gì c . Cũng có khi quy t đ nh c a tôi sai l m, đ a đ n k t qu không t t. Nh ng lúc này, Mai th ng h t l i d u dàng an i tôi, và cho r ng tôi không có l i gì c , ví ai cũng có th sai l m, và Mai cho r ng nàng cũng có ph n l i, vì ch a t n tình giúp tôi đ y đ ý ki n đ làm quy t đ nh. T đó, tôi c m th y mình ph i l ng nghe ý ki n c a v nhi u h n. Tôi nghĩ, n u nh ng lúc này mà Mai đ n v t, n ng n c bu c tôi, thì ch a ch c tôi đã th y mình l m l i. Mai không nh m t s đàn bà khác, đúng hay sai cũng đ l i cho ch ng, và nh ng khi ch ng th t b i trong đ i, là cái d p cho các bà chê bai, mai m a, nói nh ng l i tàn nh n. Ngoài xã h i, có nh ng lúc tôi vô tình ho c thi u may m n, gây nên nh ng sai l m v i ng i khác, Mai t đ ng ra, gánh vác h t trách nhi m thay tôi. T ái đàn ông, đâu cho phép tôi đ v gánh vác trách nhi m thay mình. Tôi th y th ng và quý v nhi u h n. Mai b o:

- Chuy n nh , đ em gánh vác giúp, anh đ tâm trí làm nh ng vi c khác ích l i h n. Tôi th m nghĩ, tôi thì làm chi có vi c l n mà gánh vác.

6.

Nh ng năm m i l y nhau, tài chánh gia đình khó khăn, đ p tr c bù sau hàng tháng. Áo qu n đ n s , ăn u ng dè x n. Th mà Mai bao gi cũng vui v , ch a bao gi nghe Mai than th ho c so sánh v i các b n bè khác. Nàng th ng nói:

- Chúng ta nghèo v t ch t, nh ng giàu h nh phúc, tinh th n thanh s ch, th là đ . Đ i s ng bi t đ là đ . Chính vì Mai không than th , nên tôi th y mình có trách nhi m nhi u h n v tài chánh gia đình. Bu i chi u v , tôi đi đ y thêm cho các l p đêm. Ngày ngh , tôi m l p đ y kèm luy n thi cho t ng nhóm nh . Tài chánh gia đình nh đó mà đ i dào h n, có thêm ti n, nh ng Mai không vui, mà ch lo cho tôi thi u s c kh e sinh b nh ho n. Năm đó, tôi không ch u theo bè cánh v i nhóm tham nhũng, chúng đày tôi v m t t nh nh xa xôi. Tôi bu n phi n l m. Không đi thì không đ c, đi thì b h t công chuy n làm ăn riêng t . Mai khuyên tôi nh n nh n, và g ng tìm vui trong hoàn c nh m i. Khi chúng tôi v t nh nh , Mai th ng an i và nâng đ tinh th n tôi, đ t mua các th sách báo tôi thích, đ gi i trí và quên đi ph n nào n i bu n n i t nh nh . Mai xin đ c vi c m t nhà d y tr , đ ph thêm kinh t gia đình.... Khi ch y v i v Sài Gòn vào năm 1975, chúng tôi m t t t c , tr thành tr ng tay. Tôi lo l ng và mu n phi n l m, nh ng nh thái đ tr m tĩnh và ch u đ ng c a Mai mà tôi b t b i r i. Tr c ngày mi n Nam s p đ ,

chúng tôi bàn nhau là nên ò hay đi. Ý Mai thì nên đi đò bở o toàn tính mợ ng cho gia đình, khi yên òn thì quay trỏ vớ cũng chợ ng mợ t mát gì. Phợn tôi thì vì yêu mợ n quê hợợ ng mợ t cách lắng mợ n, quyợ t ợ ợ i, muợ n cùng chia sợ khợ đau, sợ ng chợ t cùng quê hợợ ng. Chợ nghĩa đợ i vợ i tôi không quan trợ ng, tôi nghĩ chính thợ nào cũng thợ thợi, cũng cùng là ngợợ i Viợ t, cùng giòng giợ ng tợ tiên, thì vợ c gì mà phợ i bợ chợ y? Tôi đã ợ m to. Thợ m hợ a trùm xuợ ng khợ p miợ n Nam. Đau khợ, lao tù, đợi ợ nh, đề nén, áp bợ c. Tôi cũng ôm gợi đi tù nhợ mợ i bợ n bè, Trong tù, tôi vô cùng ân hợ n vợ quyợ t đợ nh sai ợ m, đợ thân xác mình bợ tù đày, đợ vợ con bợ vợ, đau khợ, đợi rách, không vợ n ợ ng, không tài sợ n. Ba tháng sau khi tôi đi tù, Mai thợ y chợ ng chợ a đợợ c thợ vợ, đã xoay xợ rợ t mau. Nàng mua áo quợ n cũ, cợ t ra may thành áo quợ n trợ em đem bợ mợ i tợ i các chợ trợ i hợ phợ. Đem nào cũng may đợ n mợợ i hai giợ khuya. Mợ t mình nuôi chợ ng tù tợ i, nuôi con thợ đợ i, ngợợ c xuôi trong cuợ c đợ i đợ i. Nhợ ng năm tháng nợ m tù, có nhiợ u thì giợ suy nghĩ, tôi mợ i sâu sợ c nhợ n ra mình mang ợ n vợ quá nhiợ u. Tình cợ m nàng dành cho tôi tràn đợ y đợ u dàng, bao dung, âu yợ m và hy sinh. Tôi biợ t mình là kợ có phợợ c đợợ c vợ hiợ n....

7.

Khi tôi đợợ c ra tù, thợ xác tiợ u tợ y, tinh thợ n suy nhợợ c, đợ i sợ ng bợ t ợ n, bợ đợ đợ a thợợ ng trợ c. Hàng tuợ n bợ tên công an khu vợ c đợ n thúc giợ c đợ i đi vợ vùng kinh tợ mợ i, và nói ợ i hắ m đợ a. Tôi nợ n lòng bàn vợ i Mai đợ đợ n vợ vùng kinh tợ mợ i cho yên thân. Nàng đã khôn ngoan giợ i thích rợ ng, bợ ng mợ i giá phợ i bám vào thành phợ, đợ sợ ng còn và đợ bợ t bợ đợ c tài áp bợ c, bợ t khợ n khợ vì cái u mê cợ a chợ đợ hành hợ. Nàng thợợ ng khuyên tôi:

- Mình hãy xem cuợ c đợ i này nhợ mợ t trò chợ i không vui, đợ ng quá quan tâm đợ n nhợ ng gì xợ y ra cho mình, cho thiên hợ chung quanh. Nhợ ng đau khợ mà mình đang chợ u đợ ng cũng là mợ t thợ thợ thắch, làm cho mình ợ n thêm lên, trợợ ng thành hợ n, và cợ vui vợ i nhợ ng gì nhợ nhợi nhợ t có thợ có trong thợ i gian này. Không xợ u xa nào có thợ tợ n tợ i mãi mãi đợợ c, ánh sáng tợợ ng lai sợ có ngày chiợ u rợ i trên quê hợợ ng. Mai đã an ợ i, khuyên nhợ và đợ u dàng đợ t tôi đi qua quắng đợ i đau khợ trong chợ đợ ợ lợng vô nhân kợ quái này. Chúng tôi bợ a đợi bợ a no đợ t nhau đi trong đợ i sợ ng mợ t mù cợ a xã hợ i chợ nghĩa trá hình. Khi tôi ngợ ý tham gia mợ t tợ chợ c phợ c quợ c chợ ng ợ i chính quyợ n cợ ng sợ n trong thành phợ, thì Mai đợ ng ý ngay. Nàng nói:

- Chúng ta đã vợ t súng đợ u hàng, chợ mong đợợ c bình yên sợ ng và gợp phợ n xây đợ ng ợ i quê hợợ ng. Nhợ ng kợ chiợ n thợ ng đợ a đày nhân dân xuợ ng vợ c thợ m. Không cho ai yên sợ ng. Chính hợ đã buợ c chúng ta đợ ng đợ y, cợ m ợ i súng. Vợ c đáng làm thì phợ i làm. Nợ u ai cũng trợ n tránh cợ, thì đau khợ này biợ t bao giợ đợ t đợợ c? Nhợ ng phợ i thợ n trợ ng đợ khợi phí thân làm vợ c đã tràng. Cùng vợ i bợ n bè cũ mợ i, chúng tôi tợ chợ c mua súng, liên ợ c vợ i các nhóm kháng chiợ n khác. Ra mợ t tợ báo bí mợ t chuyợ n tay. Mai đã ngợợ c xuôi giúp đợ chúng tôi, mang tin tợ c, chuyợ n vợ n hàng hóa. Chúng tôi mợ mợ ng mợ t ngày ánh sáng tợ do chiợ u rợ i trên quê hợợ ng, trợ ợ i đợ i sợ ng không áp bợ c kợ p kợ m. Mợ t vài ngợợ i trong nhóm bợ t cợ n, tợ chợ c bợ đợ bợ, đa sợ anh em bợ bợ t. Tôi chợ y thoát đợợ c vợ i cái áo có nhiợ u ợ đợ n bợ n thợ ng bên hông. Mai nhợ ngợợ i nhợ n tôi bình tợnh chợ nàng sợ p đợ t. Nàng vay mợợ n và bán hợ t đợ đợ c trong nhà, đợng tiợ n cho tôi bí mợ t vợợ t biên...Phút cuợ i chợ thuyợ n cho vợ con tôi cùng đi vợ i ợ ợ hợ a trợ tiợ n sau. Tôi cảm ợ n Trợ i Phợ t đã xui khiợ n cho chúng tôi còn có bên nhau trong đợ i. Trên biợ n đợi khát Mai nhợợ ng phợ n ợn uợ ng cho con, cho chợ ng, vợ i lý do là tôi cợ n sợ ng hợ n nàng, tôi có thợ làm đợợ c nhiợ u vợ c ích ợ ợ hợ n. Nhợ ng theo ý tôi, thì chính Mai mợ i xợ ng đáng đợ sợ ng sót

vì đ i s ng nà ng có nhi u ý nghĩa, t t đ p h n.Nh ng ngày khó khăn n ng cháy c c kh t i tr i t n n, nà ng dành l y h t t c vi c v t vãn nh lã nh th c ă n, xá ch n c, n u n ng, chă m sóc con cái, đ cho t i có th gi tham gia ti p tay ph giúp các công tác chung trong tr i. **Mai đ n t i tránh xa nh ng n i có tranh giã nh, có chút quy n l i, ch kê vai gá nh vá nh ng vi c có ích chung mà không ai làm.**

V i khuy n khích và an i c a v , t i làm đ c nhi u vi c h u ích cho c ng đ ng. Trong lúc đó, m t vài anh b n t i, tham gia vi c c ng đ ng mà nh làm vi c qu c c m, b v c n nh n, gã n c n, m a mai r ng vi c nhà thì nhá c, vi c chú bác thì siêng. Nhi u ng i than vãn v nh ng thi u th n, khó khăn, c c kh trong tr i t n n. Mai thì khi nào cũng vui v , l c quan, và cho r ng t ng lai đ c s ng đ i t do đã r rã ng tr c m t. Nh ng thi u th n khó khăn trong tr i t n n là đ ng nhiên. đ đây cũng còn sung s ng h n nh ng ngày tháng s ng v i ch đ công s n u ám, b t tr c, chèn ép, s hã i. Nh ng khi con t i ch c m, Mai nh c nh cho chúng nh ng ngày khoai s n qua b a, nh ng ngày đói khát trên bi n kh i, thì chúng v i vàng ă n ngon lành nh ng chén c m trong tr i t n n.

8.

Chúng t i đ n M vào mùa Đông, tuy t ph ngút ngàn, tr ng xó c đ t tr i. Ch a bi t có th làm gì đ nuôi s ng gia đ i nh trong mi n đ t m i, nh ng nh tr c p xã h i trong th i gian đ u, đ p đ i t m s ng qua ngày. Dù không đ gi , ti n tr c p xã h i đ c Mai chia ra làm ba ph n: hai ph n ba nuôi s ng gia đ i nh v i chi tiêu d x n ti n t n, m t ph n ba g i v giúp nh ng b n bè đã đ i khó kh c kho i trong lao tù, trong các vùng kinh t m i....Hai v ch ng đ t nhau đ i tìm vi c, và không n n lòng. T i tìm đ c m t chân r a chén bát t i khách s n Holiday Inn. Mai tìm đ c m t chân làm bánh ng t Donut. Chúng t i t t c đ c r i, và t đó mà ti n lên, t i tìm đ c công vi c khác trong hã ng ti n có đ ng l ng khá h n.Chúng t i b t liên l c v i b n bè xa g n, và ao c đ c đ óng góp ph n nào vào n l c làm v i kh trên quê nhà. Th c a b n bè h i âm v i l i bi quan, nhi u ng i khuyê n t m quên chuy n quê h ng đ i, mà lo cho đ i s ng b n thân và gia đ i nh tr c đ ã...Nhi u đêm Mai thì th m:

- Chúng ta có yên lòng h ng h nh phúc, t do khi c quê h ng đã chìm đ m trong kh đ i đau? Chúng ta có quên đ c bao nhiêu ng i đã đ k v ng chúng ta n i quê nhà? Li u chúng ta có làm đ c gì không hay ch m i mê lo cho đ i s ng riêng t ? ...Ch a bao gi t i nghe Mai phàn nàn, sanh n nh v i t i v công vi c trong nhà.Ch a bao gi nà ng lên gi ng sai b o t i hút b i, quét nhà, r a chén bát. N u r nh, thì t i làm, n u t i b n xem nh ng tr n th thao h p đ n, thì thôi. Nhi u lúc Mai không cho t i r a chén bát, giã nh l y mà làm, vì nh ng lúc đó nà ng r nh rang.Chúng t i cùng làm vi c nhà trong tinh th n chia s , không ph i trong trách nhi m phân chia vi c nào ch ng làm, vi c nào v làm. Mai ch a bao gi tranh h n thua v i ch ng. Nà ng quan ni m r ng, v ch ng không c n tranh h n thua nhau, h n ch ng cũng không đ c gì mà ch t tình yêu b t n th ng.. Ch a bao gi Mai l n ti ng hay khă ng khă ng quy t đ oán vi c gì. Khi nào cũng đ u d àng th o lu n và s n sàng ch lúc thu n ti n đ thuy t ph c thêm. T i đã nghe th y v nhi u ng i b n, s n sàng x ng ti ng v i ch ng, m mi ng ra là nói n ng l i, nói đ i u chua chát khó nghe, và t i bi t mình may m n có v hi n ...Nh ng lúc t i g p khó khăn ngoài xã h i, mang b c b i và cái không vui v nhà, Mai th ng khuyê n t i r ng:

- M c tiêu t i th ng c a đ i ng i là đ i tìm h nh phúc. Đ i làm ki m ti n cũng ch đ mua h nh

phúc. Hnh phúc đích th c c a cu c s ng là gia đình vui v , m êm và d ch u. Không t i chi đem cái khó khăn b c b i c a bên ngoài v nhà cho m t vui, mà phí ph m ngày tháng yên m c a gia đình. Dù giàu sang danh v ng đ n m y, mà gia đình thi u hnh phúc thì đ i không còn ý nghĩa gì. Th là tôi tìm đ c ngu n vui và yên tĩnh tâm h n...

9.

Nhi u khi n m bên nhau, tôi h i Mai:

- Sao h n m i m y năm s ng bên nhau, ch a bao gi em làm cho anh bu n lòng, ch a bao gi em làm cho anh ph i n i gi n. Em có khi nào bu n gi n anh không? Nàng nói:

- Sách d y cho em bi t r ng, **ng i cho thì đ c nhi u hnh phúc h n ng i nh n.** Không c u thì s đ c, không đòi thì s có. Bi t vui v i cái t ng đ i mà mình đang có, thì tr thành k sung s ng nh t trong đ i. Cho đi tình th ng chân thành, thì đ c nh n l i b ng tình th ng. Nhi u ng i đàn bà đòi h i ch ng quá đáng, ngoài kh năng c a ch ng. Bao nhiêu cũng không th a mãn c . H không nhìn th y s hy sinh c a ng i khác, mà ch c b i móc l i l m c n con c a ch ng đ mà trách móc, gi n h n. Làm th không có l i gì c , mà ch là cách phá ho i hnh phúc gia đình h u hi u nh t. Tôi thành th c mà nói r ng đã h c đ c r t nhi u đ i u t t c a v tôi. Nàng càng d u dàng, càng thu mình nh l i, thì tôi càng th ng yêu trang tr i bù đ p cho v nhi u h n. M i khi đi làm v , th y nét m t t i vui hân hoan c a v , thì bao nhiêu m t nh c b c b i trong ngày đ u tiêu tan. Khi tôi ph m ph i l i l m, hành đ ng sai qu y, v tôi th ng an i r ng, mình là con ng i ch đầu ph i là th n thánh chi, mà không có sai l m. Đ ng bu n, cái thi t h i này cũng là bài h c t t v sau. Nh ng an i, khuy n khích tình th n c a v , làm cho đ i s ng tôi nh nhàng, êm ái, th dẫn, không b d n ép, không b áp l c cu c s ng, không có căng th ng gia đình nh nhi u b n bè khác. Trên b c đ ng tha h ng, m t l n v ch ng Tuân-Lam ghé thăm chúng tôi. Tuân là b n cũ, Lam là ng i x a. V tôi bi t rõ m i tình cũ gi a tôi và Lam, nh ng nàng tin ch ng, và r t l ch s , v n vã đón ti p h h t lòng. Có l Mai cũng bi t chuy n x a c a chúng tôi đã ngu i l nh t lâu, ch ng ai còn ti c th ng chi. Tuân v n hi n lành phúc h u nh x a, nét m t ch u đ ng. Đêm khuya tôi v ng nghe ti ng Lam đay nghi n đ n v t ch ng phòng bên c nh, nói nh ng l i thi u l đ . V sau, m i l n nghĩ đ n Lam, lòng tôi ph i ph i, vì may m n, cu c đ i không ph i g n l i n v i m t ng i đàn bà nh Lam. Tôi bi t n m nhi u h n. Kinh nghi m s ng c a m đã giúp cho cu c đ i tôi có hnh phúc h n. Và tôi bi t th ng yêu, n tr ng v h n nhi u.

10.

M t ch b n gia đình không đ c hnh phúc, h i v tôi bí quy t đ đ c ch ng th ng yêu n nang. Mai c i mà nói:

- Không có bí quy t nào c . Ch có câu chuy n sau đây, tôi thu c n m lòng t th i còn đi h c. Chuy n trong sách t p đ c c a Pháp. R ng:

- Có m t anh nông dân đem bò ra ch t nh bán. Su t ngày không bán đ c ph i d n bò v .

Đ ng xa m t nh c, con bò tr ch ng không ch u đi. Có ng i g đ i con bò l y con ng a h ng tung tăng. Anh t ng đ c ng a s thông th dong c ng ra v , nh ng con ng a l ch không ch u cho anh c i và cũng trì kéo đ ng dai. M t ng i khác đ n con heo nái ngoan ngoãn đi qua, g đ i heo l y ng a, anh đ i li n.Đ ng xa m t nh c, con heo cũng n m ì không ch u đi, bí quá, anh đ i heo l y m t con dê nái. Con dê càng c ng đ u kh ng khi p, anh v t l n v i dê ph ph c.Đêm đã t i m t mù, m t hành khách đ ngh đ i dê l y m t con gà tr ng l n. V a đối, v a khát, v a m t, anh ôm con gà vào quán đ i l y b a c m. Th là m t b a ăn tr giá b ng m t con bò. Ăn xong, anh nông phu thông th ra v , v a đi v a ca hát kh e kho n.Khi v đ u làng, có b n quen h i đi đâu mà v khuya th . Anh k chuy n đi bán bò, và đ i con gà l y b a c m. Ng i b n h t h n, khuyên anh khoan v nhà, mà bà v n i c n tam bành lên, không khéo v ch ng xô xát gây ra án m ng. Anh nông dân b o r ng, ch c v anh cũng th y vi c làm c a anh là có lý. Ng i b n c quá, đánh cá m t con bò, n u ch v mà không gây g , thì anh nông dân s đ c m t con bò, còn ng c l i, ph i m t l i m t con bò khác. Ng i b n đi theo núp bên ngoài nghe cu c đ i tho i c a v ch ng anh nông dân. Ch v h i anh, đã ăn gì ch a, đ đ ng có m t l m không, bò bán có đ c giá không? Anh đáp r ng đã ăn r i, con bò không bán đ c mà trên đ ng v nó không ch u đi nên đã đ i con bò l y con ng a r i. Ch v nói r ng, có con ng a cũng t t, nó s kéo xe, giúp mình đi chuy n mau chóng h n. Anh ch ng cho bi t con ng a không ch u cho anh c i nên đã đ i l y con heo nái. Ch v cũng tán thành ngay và còn đ trừ con heo mùa sau s sinh ra m t b y heo khác, r t có l i. Anh ch ng cho bi t thêm, con heo cũng tr ch ng không ch u đi nên đ i l y m t con dê cái. Ch v ti p li n, là con dê cũng r t có l i, t nay m i sáng gia đình s có s a dê mà u ng. Anh ch ng l c đ u và cho bi t đã đ i con dê ng ng nh l y con gà tr ng l n. Ch v anh nông phu ti p r ng, có con gà cũng t t, m i sáng nghe nó gáy cũng vui tai. Anh ch ng b o là bu i sáng ra đi không đem ti n theo, đối quá, đã vào quán đ i con gà l y b a c m.Nghe xong, ch v anh nông phu đ n quàng hai tay, ôm vai ch ng và nói r ng, anh làm nh th là ph i. L y c a che thân, ch đ ng l y thân che c a. Đi c ngày m t nh c đối khát, không ăn ch u sao n i. Em đã đ s n khăn, múc s n n c, anh đi t m cho kh e."Mai k t lu n r ng: "Mu n đ c ch ng th ng cũng r t đ , đ ng bao gi tranh h n thua v i ch ng, vi c gì đã l , thì cho qua luôn, vui v ch p nh n, và đ u dàng, nh ng nh n ch ng là y u t căn b n đ đ c ch ng th ng".

11.

Ngoài song thân ra, ng i tôi bi t n nhi u nh t là v tôi. Đ i s ng tôi có ý nghĩa h n, sung s ng h n, h nh phúc h n nh v khôn ngoan đ u dàng. Nhi u đêm th c gi c tôi nh h n lên m t v , th m so sánh t m lòng hi n chân c a v v i trái tim c a m t v n thánh. Ph n nàng, thì luôn luôn: "Em ch mu n làm cái bóng nh và âm th m bên đ i anh thôi". Mai ch a h đ c thánh kinh, nh ng nàng đã bi t ch n ch ng i th p nh t đ đ c nâng lên cao nh t trong lòng ch ng con.